

AXE VALORICE

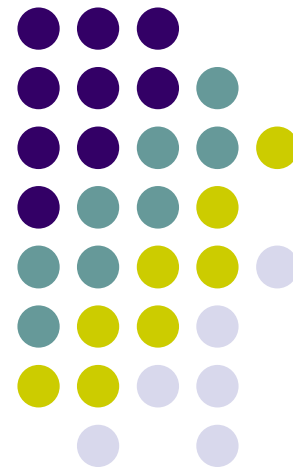
ALE REFORMEI CURRICULUMULUI

PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL GENERAL

DIN REPUBLICA MOLDOVA

Vladimir GUȚU,

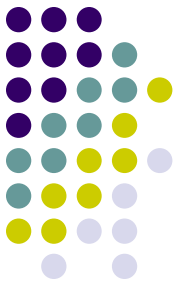
*doctor habilitat în pedagogie,
profesor universitar*

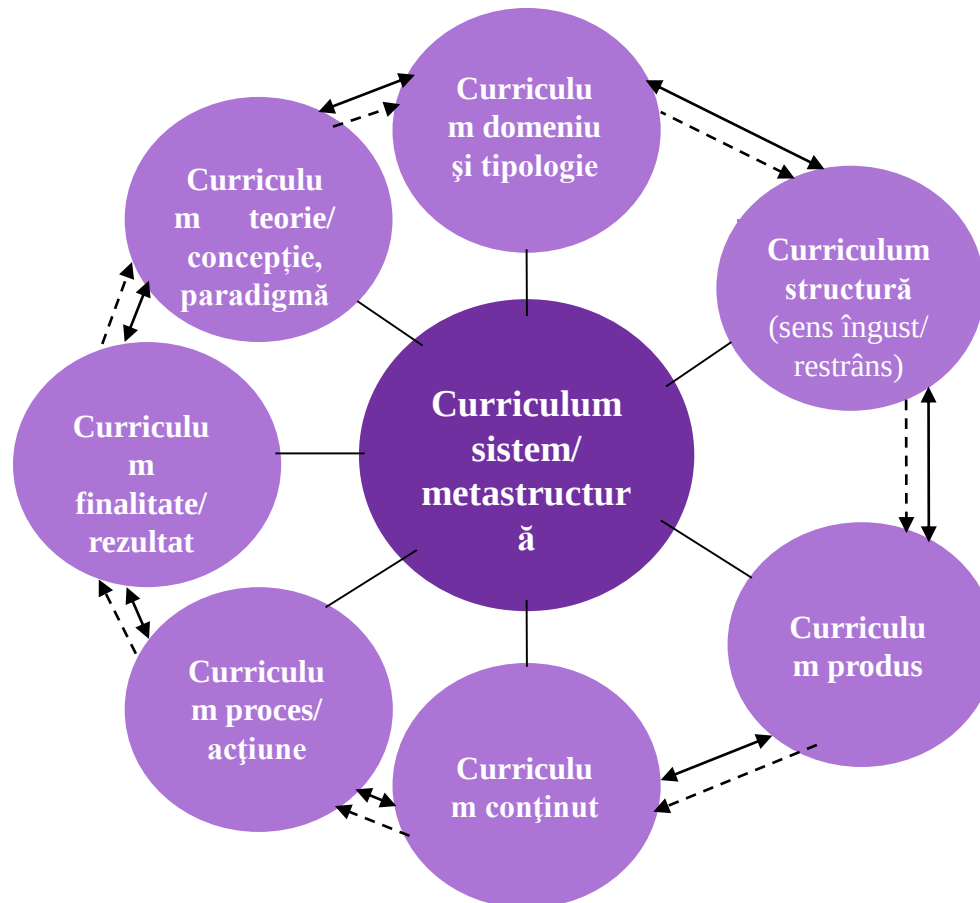
Axe valorice ale reformei curriculumului pentru învățământul general

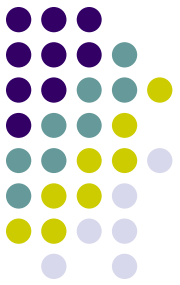
**Curriculumul
în dezvoltare
2018 – 2025/2027**

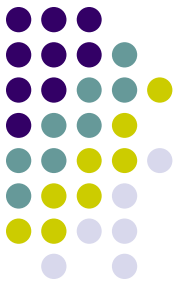
Curriculum educațional ca sistem

Dezvoltarea curriculumului

- *Reconceptualizarea curriculumului:*
 - schimbarea paradigmei;
 - introducerea unor elemente inovative, conceptuale.
- *Modernizarea/ reactualizarea curriculumului:*
 - introducerea noilor elemente structurale (noilor discipline școlare, noilor unități de conținuturi);
 - modificarea sistemului de competențe, conținuturi, activități de învățare;
 - stabilirea unor conexiuni mai eficiente dintre arii dimensiuni și componente curriculare.
- *Optimizarea curriculumului:*
 - descongestionarea curriculumului;
 - eficientizarea tehnologiilor didactice;
 - aplicarea TIC etc.
- *Cercetarea curriculară:*
 - identificarea tematicilor prioritare de cercetare;
 - organizarea unor cercetări curriculare continue;
 - expertizarea curriculumului în dezvoltare.

Deschiderea spre
formare/ autofor-
mare a personali-
tății elevului în
era dezvoltării
durabile a resur-
selor umane

- Elevul este privit ca subiect activ al educației.
- Abordare holistică a elevului.
- Realizarea potențialului cognitiv, afectiv, psihomotor al fiecărui elev în procesul educațional.
- Responsabilitatea elevilor pentru învățarea și dezvoltarea proprie.
- Includerea elevilor în activități sociale și comunitare.
- Dezvoltarea atenției, percepției, memoriei, gândirii critice.
- Dezvoltarea inițiativei și spiritului civic.

Deschiderea spre
cadrul axiologic
în era diminuării/
reactualizării
valorilor umane

- Sistemul de valori socioumane, profesionale, personale constituie sursa de bază a finalităților educaționale.
- Structura sistemului de valori:
 - A)
 - *valorile generalumane/ fundamentale (valori-scopuri): adevărul, binele, dreptatea, frumosul etc.;*
 - *valorile democratice (valori-mijloace): libertatea, drepturile omului, solidaritatea, toleranța etc.*
 - B)
 - *valori morale;*
 - *valori politice;*
 - *valori juridice;*
 - *valori istorice;*
 - *valori estetice;*
 - *valori religioase;*
 - *valori educaționale etc.*
 - C)
 - *valori naționale: tradiții, obiceiuri, cultura etc.*

Deschiderea spre
cadrul teleologic
(finalități axate pe
psihocentrism și
sociocentrism) în era
constituirii societății
a cunoașterii

- **Competența** este un sistem integrat de cunoștințe, abilități, atitudini și valori, dobândite, formate și dezvoltate prin învățare, a căror mobilizare permite identificarea și rezolvarea diferitor probleme în diverse contexte și situații.
- **Competențe pentru învățământul general:**
 - *competențele-cheie;*
 - *competențele transversale;*
 - *competențele transdisciplinare;*
 - *competențele generale și specifice pentru Educația timpurie;*
 - *competențele specifice disciplinelor școlare.*

Totodată, în documentul de față se acceptă următoarea structură a **competenței**:

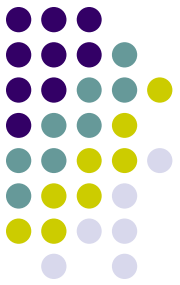
A.

- *acțiune/ activitate reprezentată printr-un verb;*
- *tipul de finalitate (cunoaștere și înțelegere, aplicare-operare, integrare și transfer);*
- *aspectul condițional al finalității (domeniul, disciplina, subiectul);*
- *indicator general privind nivelul de realizare a acțiunii sau a produsului în contextul dat de învățare.*

B.

- *cunoștințe;*
- *capacități;*
- *atitudini;*
- *valori în integritatea lor.*

- **Structura cunoștințelor:** teorii generale – teorii particulare, legi/ legități generale – legi/legități particulare, noțiuni generale – noțiuni particulare, principii generale – principii particulare, concepții generale – concepții particulare, procese generale – procese particulare, fenomene generale – fenomene particulare, fapte generale – fapte particulare, date generale – date particulare...
- **Structura capacităților:**
 - *cognitive:* analiză-sinteză, comparare-disimilare, inducție-deducție, clasificare, categorizare, descriere, algoritmizare etc.;
 - *psihomotrice:* generale, fine, de ritm;
 - *sociale, comportamentale.*
- **Structura atitudinilor:**
 - *atitudine față de sine însuși;*
 - *atitudine față de ceilalți, față de societate;*
 - *atitudine față de muncă și rezultatele ei;*
 - *atitudine față de natură.*

Competențe-cheie/ transversale pentru învățarea pe tot parcursul vieții

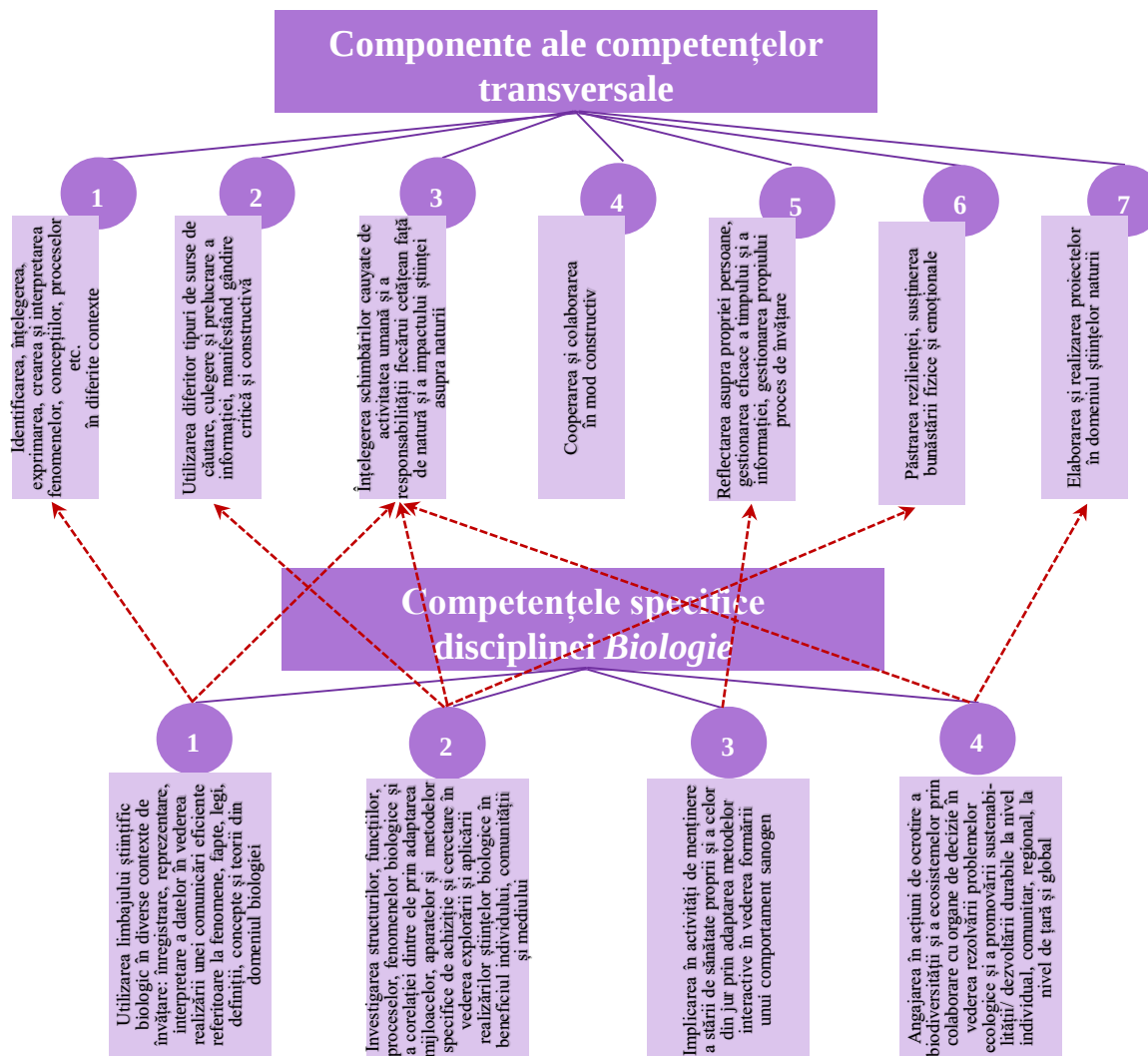
*Codul Educației al Republicii Moldova,
2014:*

- competențe de comunicare (în limba română, în limba maternă, în limbi străine);
- competențe sociale și civice;
- competențe de a învăța să înveți;
- competențe digitale;
- competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă;
- competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale;
- competențe personale și acțional-situaționale;
- competențe în matematică, științe și tehnologie.

*Consiliul Europei, Bruxelles,
22 mai 2018:*

- competențe de alfabetizare;
- competențe multilingve;
- competențe în domeniul științei, tehnologiei, ingineriei și matematicii;
- competențe digitale;
- competențe personale, sociale și de a învăța să înveți;
- competențe cetățenești;
- competențe antreprenoriale;
- competențe de sensibilizare și expresie culturală

Competențe specifice disciplinelor școlare

Structura competenței și mecanismele de valorificare/ proiectare a competențelor specifice unei discipline

✓ Structura competenței în funcție de finalitate

Nr. crt.	Verb: acțiune/ activitate	Domeniul/ disciplina/ subiectul	Nivelul/ modalitate/ norma	Context
1.	Utilizarea	sursele istorice primare	prin aplicarea metodologiei specifice	Pentru rezolvarea unor probleme de interpretare a fenomenului istoric

✓ Dezvoltarea graduală a competenței:

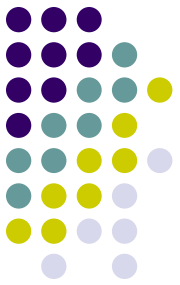
Ex. Competența nr.3 Construirea unui demers științific geografic...

Clasa a X-a	Clasa a XI-a	Clasa a XII-a
Descriptori privind dezvoltarea graduală		
1.1. Să prezinte o comunicare bazată pe observare a unor fenomene geografice.	1.1. Să prezinte un referat științific.	1.1. Să prezinte un proiect științific.
1.2.	1.2.	1.2.

✓ Manifestarea competenței:

- ca proces
- ca produs.

Logica și mecanismele de proiectare a unităților de competențe

Disciplina: **Istoria artei și a arhitecturii**

Unitatea de conținut: *Pictura europeană de la renaștere la impresionism*

Unități de competențe	Unități de conținuturi
• Definirea conceptelor artistice utilizate și precizarea principalelor stiluri întâlnite. • Compararea diferitor spații europene din punctul de vedere al realizărilor artistice. • Descoperirea relației dintre mediul social și creația artistică propriu-zisă. • Decelarea rolului mesajelor vizuale și a modului în care se compun acestea. • Evaluarea impactului cultural al operei de artă.	Contextul istoric și noutatea spiritului renescentist. Barocul și sursele sale de inspirație. Pictura academică și reprezentanții săi. Impresionismul sau refuzul conformismului.

În contextul acestei modalități de formulare a competențelor specifice unității de învățare, apare necesitatea de a identifica și dezvolta în baza lor descriptorii respectivi în cazul:

- a) *evaluării competențelor generale ale disciplinei (prin generalizarea și concretizarea descriptorilor);*
- b) *evaluării competențelor specifice propriu-zise (prin „discriminarea” în descriptorii respectivi).*

A doua modalitate se referă la formularea competențelor specifice ca finalități concrete, dar și ca descriptorii ai competențelor generale ale disciplinei.

Mecanismul de aplicare a Taxonomiei competențelor

✓ Domeniul de cunoaștere și înțelegere

Nr. crt.	Unități de competențe	Unități de conținut	TAXONOMIA
			Categorii de competențe
1.	• • • • •	• • • • •	<i>Competența de receptare și interiorizare</i> 1. receptarea și înțelegerea; 2. identificarea; 3. definirea și recunoașterea; 4. perceperea; 5. ...

✓ ***Domeniul de aplicare și operare cu entități de cunoaștere***

Nr. crt.	Unități de competențe	Unități de conținut	TAXONOMIA
			Categorii de competențe
2.	• • • • •	• • • • •	<i>Competența de operare și prelucrare primară a datelor/informațiilor, observărilor</i> 1. utilizarea; 2. prelucrarea; 3. alegerea; 4. explorarea; 5. descompunerea; 6. ...
3.	• • • • •	• • • • •	<i>Competența de modelare și algoritmizare</i> 1. folosirea; 2. utilizarea; 3. rezolvarea; 4. modelarea; 5. ...

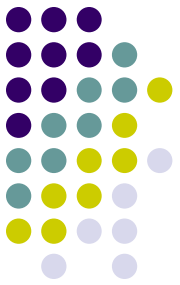
✓ *Domeniul de aplicare și operare cu entități de cunoaștere (continuare)*

Nr. crt.	Unități de competențe	Unități de conținut	TAXONOMIA
			Categorii de competențe
4.	• • • • •	• • • • •	<i>Competența de exprimare, fundamentare și argumentare</i> 1. argumentarea; 2. producerea; 3. exprimarea; 4. explicarea; 5. descrierea 6. ...
5.	• • • • •	• • • • •	<i>Competența de operare și prelucrare secundară a rezultatelor, datelor, observațiilor</i> 1. realizarea; 2. analiza; 3. relaționarea 4. ...

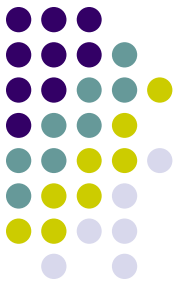
✓ *Domeniul de integrare și transfer*

Nr. crt.	Unități de competențe	Unități de conținut	TAXONOMIA
			Categorii de competențe
6.	• • • • •	• • • • •	<i>Competența de integrare</i> 1. transferul și medierea; 2. modelarea; 3. realizarea; 4. transferarea și aplicarea; 5. proiectarea; 6. elaborarea de proiecte; 7. ...

- Crearea mediilor de învățare.
- Crearea unui cadru motivațional pentru învățare.
- Diversificarea tehnologiilor didactice și de evaluare axate pe competențe.
- Învățarea contextuală, prin cooperare, rezolvare de probleme, studii de caz, investigații etc.
- Învățarea axată pe interdisciplinaritate.

Deschiderea spre
învățarea activă/
creativă/ construc-
tivă în era educa-
ției pe parcursul
întregii vieți

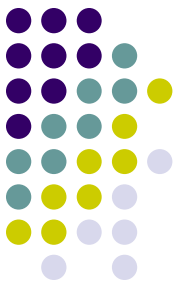
Competențe antreprenoriale și spirit de inițiativă

Competențele antreprenoriale se referă la capacitatea de a acționa în raport cu oportunitățile, ideile, intențiile și de a le transforma în valori pentru ceilalți.

Ele se axează pe creativitate, gândire critică, soluționarea problemelor, inițiativă și perseverență, colaborarea și activitatea în scopul planificării și gestionării problemelor culturale, sociale sau financiare.

- *Competența de a elabora și de a realiza proiecte și programe personale și de grup (planificarea afacerilor).*
- *Competența de a analiza diferite contexte și oportunități pentru promovarea ideilor în practică, în activitatea personală, social, profesională.*
- *Competența de a lucra independent și în echipă pentru a mobiliza resursele (personale, logistice, informaționale, naturale etc.).*
- *Competența de a lua decizii financiare cu referire la cost și valoare.*
- *Competența de a comunica eficient și de a negocia cu alte persoane.*
- *Competența de a diminua (preveni) nesiguranța, ambiguitatea și riscul în procesul de luare a deciziilor.*
- *Competența în marketingul afacerilor.*

**Deschiderea
spre formarea
cadrului
antreprenorial
în era crizelor
economice**

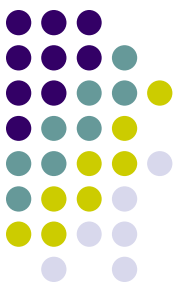

Competențele digitale

Competențele digitale implică utilizarea corectă, critică și responsabilă a tehnologiilor digitale precum și utilizarea acestora pentru învățare și participarea activă în viața socială. Acestea includ alfabetizarea informațională și procesarea datelor, comunicarea și colaborarea în medii digitale, alfabetizarea mediatică, crearea de conținuturi digitale (inclusiv programarea), securitatea digitală (inclusiv bunăstarea digitală și competențele legate de securitatea informatică), aspectele legate de proprietatea intelectuală, soluționarea problemelor și gândirea critică.

- *Înțelegerea modului în care tehnologiile digitale sprijină comunicarea, creativitatea și inovația și conștientizarea oportunităților, limitărilor, efectelor, impactului și riscurilor acestora.*
- *Înțelegerea principiilor generale, mecanismelor și logicii care stau la baza tehnologiilor digitale evolutive, cunoașterea funcțiilor de bază și utilizarea diverselor dispozitive digitale, programelor și rețelor în învățare, în activitățile extracurriculare, în viața cotidiană.*
- *Abordarea critică a validității, fiabilității și impactului informațiilor și datelor puse la dispoziție prin mijloace digitale și conștientizarea principiilor juridice și etice referitoare la utilizarea tehnologiilor digitale.*
- *Utilizarea tehnologiilor digitale pentru a-și susține cetățenia activă și incluziunea socială, colaborarea cu ceilalți și creativitatea față de obiectivele personale, sociale sau antreprenoriale.*
- *Utilizarea, accesarea, filtrarea, evaluarea, crearea, programarea și partajarea conținuturilor digitale.*
- *Gestionarea și protejarea informațiilor, conținuturilor, datelor și identităților digitale.*
- *Manifestarea unei atitudini reflective și critice, dar curioase, deschise și de perspectivă față de tehnologiile și conținuturile digitale.*
- *Abordarea etică, sigură și responsabilă a utilizării instrumentelor cu acțiune digitală.*

**Deschiderea
spre învățarea
digitală în era
tehnologizării**

Competențe de exprimare culturală și de conștientizare a valorilor culturale

Competențele de exprimare culturală implică înțelegerea și respectul față de modul în care ideile și înțelesurile sunt formulate și comunicate în mod creativ în diferite culturi și printr-o serie de arte și alte forme culturale. Totodată, acestea implică participarea la înțelegerea, dezvoltarea și exprimarea ideilor proprii și a sentimentelor de apartenență sau a rolului în societate în diverse moduri și contexte.

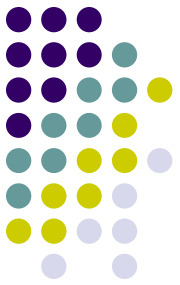
- *Competența de comunicare interculturală, respectare și promovare a diversității culturale, deschiderea pentru diferențele culturale.*
- *Competența axiologică: receptarea valorilor, inclusiv a celor artistice; crearea și promovarea valorilor; manifestarea gustului estetic etc.*
- *Competența de manifestare a atitudinilor pozitive față de tradiții, obiceiuri, experiențe valorice ale poporului.*
- *Competențe de manifestare a creativității în domeniul artelor.*
- *Competența de a exprima și interpreta cu empatie idei figurative și abstracte, experiențe și emoții prin intermediul diferitor forme artistice.*
- *Competența de abordare critică și responsabilă a proprietății intelectuale și culturale, manifestând o atitudine deschisă și respect față de diversitatea expresiilor culturale.*

**Deschiderea spre
cadrul cultural/
intercultural/
multicultural în
era globalizării și
internacionalizării**

Demersuri inovative ale curriculumului școlar

1. Abordarea sistemică a curricula pe discipline din perspectiva postmodernității și tendințelor actuale de dezvoltare curricula pe plan național și internațional (a se vedea Cadrul de referință al Curriculumului Național, 2017).
2. Valorificarea noului sistem de competențe-cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți (Bruxelles, 22 mai 2018).
3. Atribuirea disciplinelor școlare, prin demersuri curriculare, a noilor oportunități și valențe în formarea personalității elevului: orientarea spre formare a competențelor transversale prin formarea competențelor specifice disciplinelor școlare.
4. Valorificarea unei noi viziuni asupra conceptului de competență: structură, gradualitatea, etapele de formare etc.
5. Asigurarea coerenței dintre:
 - *competențe transversale – competențe specifice disciplinei – unități de competențe;*
 - *competențe transversale – disciplinele școlare;*
 - *abordarea intradisciplinară și interdisciplinară.*
6. Structurarea curriculumului pe unități de învățare (module).
7. Reactualizarea conținuturilor pe discipline din perspectiva actualității acestora și oportunităților de a contribui la formarea lor fundamentală în domeniul (pentru a continua studiile în domeniul dat).
8. Reactualizarea metodologiei de predare-învățare-evaluare:
 - *crearea mediilor de învățare;*
 - *crearea unui cadru motivațional pentru învățare;*
 - *diversificarea tehnologiilor didactice și de evaluare inclusiv axate pe competențe și pe descriptori de performanță.*
9. Introducerea de trei termeni noi: "unități de competențe/ preachiziții", "produse de învățare", "finalități la finele anului de învățământ".

***Vă mulțumesc
pentru atenție!***